

Курс "Християнська етика - 1"

Відеолекція 5: Нема інших богів

(Девід Феддес)

"Не буде в тебе інших богів перед лицем Моїм" (Вихід 20:3)

"Якби всі навчались одному основному духовному закону, наш світ був би щасливішим і здоровішим місцем. І цей закон такий: кожен є богом. Кожен". Так говорила Ширлі Маклейн після поїздки в Анди.

"Я Господь, Бог твій, Який вивів тебе з землі Єгипетської, з дому рабства; не матимеш інших богів перед обличчям Моїм" - так говорив Господь на горі Синай.

"Заспокойтеся і пізнайте, що ви - бог". Так говорить Махаріша Махеш Йогі, засновник Трансцендентальної Медитації.

«Зібрались владки народів, народ Бога Авраамового, як Божі щити на землі, між ними Він сильно звеличений!» (Псалми 46:10). Так говорить Господь, що створив небо і землю.

"Інакше кажучи, в нашій підсвідомості є Бог. Бог всередині нас. Ми весь час були часткою Бога... Оскільки наше підсвідоме завжди було з Богом, ми можемо подальше визначити мету духовного зростання, як досягнення божественності свідомим я... Ми народжуємося, щоб, будучи свідомою особистістю, стати новою життєвою формою Бога". Так говорить психіатр Морган Скотт Пек у своєму бестселері "Незвідана дорога".

Але Господь, Всемогутній Бог, у Своїй неперевершеній бестселері, Біблії, говорить наступне: "Пам'ятайте про це та змужнійте, візьміть це на розум, провинники! Пам'ятайте про давнє, відвічне, бо Я Бог, і немає більш Бога, й нікого, як Я," (Ісаїя 46:8-9).

Спортивний психолог, якому платять за мотивацію спортсменів, а також за проведення семінарів для збройних сил США, компанії AT&T та інших великих корпорацій, описує свою роботу так: "Велика частина цієї роботи присвячена духовним питанням, але ми ніколи не говоримо про це прямо, оскільки люди починають нервуватися, коли ви говорите їм про це... Наша позиція полягає в тому, що люди необмежені у своїх індивідуальних здібностях, те, як люди, ми всі безмежно здатні робити все, що завгодно". Ця людина збагатіла, пропонуючи концепцію про те, що кожна людина має безмежну силу Бога.

Однак Тесляр із Назарету, Який ніколи не заробляв гроші на мотивації спортсменів, солдатів або корпоративного персоналу, не погодився з твердженням, що "всі ми безмежно здатні робити все, що хочемо". Цей Тесляр сказав: "Без Мене ви нічого не можете зробити" (Івана 15:5). Коли один із Його учнів попросив показати їм Отця, Ісус не сказав: "Глянь всередину себе". Він сказав: "Хто бачив мене, бачив Отця" (Івана 14:1-9). Є лише один Бог, і це - не ти, і не я.

Ці голоси, що закликають нас думати про себе як про Бога, не є чимось новим. Давним-давно, в Раю, певний змії, чиє дихання пахло пеклом, промовив до Єви: "...і станете ви, немов Боги, знаючи добро й зло." (Буття 3:5). Для Єви та Адама це пролунало досить заманливо, але потім з'явився справжній Бог. Вони намагались приховатись від Нього. Вони боялися. Зрештою те, чим вони займалися, не зробило їх богами. Тепер вони не могли бути навіть друзями Бога.

Сьогодні демонічний голос змія все ще шипить: "Ти будеш, як Бог". Психіатр Скотт Пек стверджує, що людська підсвідомість - це Бог. Гуру східних релігій стверджують, що все може бути богом, а справжній Бог - ніщо. Письменники, що входять до руху Нью Ейдж, такі як Шірлі Маклейн, Метью Фокс, Джон Бредшоу і Маріанна Вільямсон, змішують цей пантеїзм і самопіднесення разом і подають це збіжжя, приправляючи такими словами, як "Христос" і "Святий Дух", щоб задовольнити смаки тих, хто має християнське коріння. Для тих, хто віддає перевагу більш екзотичним ароматам, міф про себе, як про Бога, приправляють кристалами, шаманами, каналами, позаземними пануваннями, поклонінням предкам, поклонінням природі, окультними ритуалами та усім іншим, що можна позичити з практики давніх племен або сучасної наукової фантастики.

Для тих, хто віддає перевагу такому способу мислення, це буде великим здивуванням - почути гучний голос з Сінаю: "Я Господь, Бог ваш. Хай не буде у вас інших богів перед лицем Моїм". Незалежно від того, чи вам це подобається, чи ні, саме так говорить живий Бог. Коли Він дав Десять Заповідей, ця заповідь була першою.

Ідолопоклонство

Ми живемо в той час, коли перша заповідь "Хай не буде тобі інших богів при Мені!" - не є популярною. Дехто говорить, що все є Богом, інші стверджують, що Бога немає, треті самі визнають себе богами. Одні моляться своєму безмежному потенціалу, інші моляться деревам, зіркам та землі, треті моляться своїм померлим предкам. Ми оточені галасом багатьох різних голосів, які пропагують широкий асортимент богів та богинь та різні способи насолодитися їх ласкою.

Хто наважиться сказати, що правий лише один із них, що існує лише один Бог і лише один спосіб здобути Його ласку? Дивно, але багатьох людей заспокоює той факт, що вони оточені сумішшю релігій. При такому різноманітті ідей релігія здається питанням особистого переконання та особистого смаку. Те, у що я повірив - це буде моєю істиною, чи не так?

Як же тривожно чути гучний голос з гори Сінай: «Хай не буде тобі інших богів при Мені!». Як тривожно чути той же голос, що звучить з жахливою простотою: «Розкажіть та наблизьте, і хай разом нарадяться: Хто розповів це віддавна, із давніх часів це звістив? Чи ж не Я, ваш Господь? Бож немає вже Бога, крім Мене, окрім Мене нема Бога праведного та Спасителя! Зверніться до Мене й спасетесь, всі кінці землі, бо Я Бог, і нема більше іншого Бога!» (Ісаїя 45:21-22).

Господь наполягає на тому, що Він - єдиний Бог, і тільки Він може нас спасти. Для багатьох сучасних людей це здається обмеженням і грубим. Нам зручніше думати, що всі релігійні погляди однаково правдиві і що всі шляхи врешті-решт ведуть до Бога.

Але сильний голос Тесляра говорить: "Я є дорогою і істинною та життям; ніхто не приходить до Отця, якщо тільки через Мене" (Івана 14:6). Апостол Петро прямо сказав: "І нема ні в кім іншим спасіння. Бо під небом нема іншого Ймення, даного людям, що ним би спастися ми мали." (Дії 4:12). Є лише один Бог і один спосіб бути з Ним у правильних відносинах. Подобається нам це, чи ні, але так воно має бути.

"Перша заповідь вимагає поклоніння єдиному істинному Богу та забороняє ідолопоклонство. 'Що таке ідолопоклонство? Ідолопоклонство - це мати або вигадувати щось, чому людина довіряє замість єдиного істинного Бога, який виявив себе в Своєму Слові' (Гейдельбергський

катехизис, питання та відповіді 95). Багато з того, що сьогодні вважається високими ідеалами або глибокою духовністю, насправді є ідолопоклонством. Декілька років тому індуїстський капелан в ООН сказав: "Організація Об'єднаних Націй... це шлях, шлях єдності, який веде нас до Вищої Єдності. Це подібно річці, що тече до джерела, Абсолютного Джерела. ООН стає для нас відповіддю на світові страждання, світову темряву та світове незнання. Внутрішнє бачення Організації Об'єднаних Націй є найвищим даром. Це бачення світ може відкидати 10, 20, 30, 40, 100 років. Але настане день, коли бачення Організації Об'єднаних Націй врятує світ. І коли реальність Організації Об'єднаних Націй почне приносити плоди, тоді дихання безсмертя стане живою реальністю на Землі."

Мабуть, якщо Бог хоче залишатися Вищою Особистістю та Єдиним Спасителем, Йому доведеться домагатися свого обрання Генеральним секретарем ООН. Покладати наші надії на мир у всьому світі на політичну організацію — це ідолопоклонство. Але прихильники Організації Об'єднаних Націй не єдині, хто вклоняється політичному утворенню. Що ж стосується тих, хто вважав, що соціалістична революція створить рай для робітників і селян? Як відноситися до тих, хто говорить про США як про «останню і найкращу надію людства»? Жодна нація чи політичний рух не є «останньою і найкращою надією людства». Хто так думає, той - ідолопоклонник. Можливо, існує відповідний патріотизм і правильна турбота про політичні ідеали та мир у всьому світі, але покладати надії на якусь земну владу, а не на Боже Царство, — це ідолопоклонство.

В Біблії написано: «Так говорить Господь: Проклятий той муж, що надію кладе на людину, і робить раменом своїм слабу плоть, а від Господа серце його відступає!» (Єремія 17:5). «Не надійтесь на князів, на людського сина, бо в ньому спасіння нема:» (Псалом 145:3). Я швидше довірю своє майбутнє і майбутнє світу Ісусові Христу, ніж Біллу Клінтону, Бутросу Галі чи будь-якому іншому політичному лідеру.

Ще одним рухом, який все більше та більше ставить людей в центр уваги, є екологічний рух. Творець закликає нас піклуватися про Своє творіння, але деякі відомі організації просувають ніщо інше, як поклоніння природі. Наприклад, довідник з гігієни навколишнього середовища "Здорове тіло - здорова земля", виданий Sierra Club, надає інструкції про те, як мати духовний зв'язок з землею, а потім пропонує: "Закінчивши розмову з духом живої Землі, прощайтеся з ним, як прощалися б з другом... Чим більше ви контактуєте з голосом живої Землі та оцінюєте те, що він говорить, тим легше вам буде взаємодіяти з ним і довіряти тому, що він дає".

Молитися землі та довіряти їй — є ідолопоклонством. Це відповідає поведінці, яку Біблія описує в посланні до Римлян 1:25: «Вони Божу правду замінили на неправду, і честь віддавали, і служили створінню більш, як Творцеві, що благословенний навіки, амінь.». Правильно та добре дбати про творіння, але неправильно вклонятися йому.

Перша заповідь закликає нас визнати основний факт, що є лише один істинний Бог. Ми не можемо, стверджувати, що земля — це Бог; Бог не каже: «Я жива земля». Ми не можемо говорити, що наша політична програма — це Бог. Бог не каже: «Я той, ким ви хочете, щоб Я був». І ми не можемо прикидатися, що ми - Боги; Бог не каже: «Я той, хто ти». Бог каже: «Я Той, що є.» (Вихід 3:14). «Я Бог, і немає іншого» (Ісаїя 46:8-9).

Надійний Бог

Коли Бог каже: «Хай не буде у тебе інших богів крім Мене», Він наголошує на тому, що Він є єдиною Божественною Особистістю. Господь також робить набагато більшу заяву. Він бажає,

щоб ми не лише знали про Його існування, а й довірилися Йому. Він хоче, щоб ми довірили Йому своє життя. Чому ми повинні довіряти Йому? Бог не наказує нам сліпо довіряти Йому. Він заслужив нашу довіру. Бог діяв від нашого імені таким чином, що ми можемо бути впевненими у Його глибокому бажанні допомогти нам і у Його силі зробити це.

Коли Бог подав Десять Заповідей у вогні та диму на горі Синай, Він не розпочав відразу з першої заповіді. Він розпочав з того, що сказав, хто Він такий і що Він зробив: "Я Господь, Бог твій, Котрий вивів тебе з Єгипту, з країни рабства". Перед тим як встановлювати будь-які накази чи заповіді, Господь хотів, щоб Його народ усвідомив, що Він їх Бог. Він врятував їх ще до того, як вони дізналися Його закони. Він врятував їх від рабства не тому, що вони зробили щось, щоб заслужити Його благовоління, а завдяки Його милості та обіцянкам Аврааму, Ісаку та Якову. Він обрав їх своїми людьми не тому, що вони були такими винятковими та чесними, а просто тому, що вирішив полюбити їх.

Бог - це Той, кому ми можемо довіряти. Він не просто Бог, який існує, але Бог, який любить і визволяє. Він показав це народу Ізраїлю під час його виходу з рабства, і Він показав це в найвищій мірі в житті та діях Ісуса Христа. Коли ми були абсолютно не в змозі врятувати себе від нашого гріха, коли у нас не було жодного права на Боже милосердя, Господь прийшов на землю у вигляді Свого Сина. Своїм святим життям Ісус Христос досконало виконав увесь Божий закон. Він взяв на Себе наші гріхи та несе заслужене нами покарання, коли помер на хресті. Своїм воскресінням Він зруйнував владу смерті над людством, а потім послав Святого Духа, щоб повернути людей до Себе. Якщо хтось заслужив наше довір'я, то це Ісус Христос.

Наш Господь зробив усе це для нас, навіть до того, як ми щось зробили для Нього. Ось чому перед Десятьма Заповідями нагадується про те, що Бог визволяє від рабства. І ось чому в посланнях Нового Завіту настановам Божого Царства в християнському житті так часто передує відзначення Божого спасіння через Христа. Бог говорить, що Він зробив для нас, перед тим, як сказати нам, що ми повинні зробити для Нього. Ми маємо довіряти Йому, перед тим, як зможемо почати слухати Його та віддавати Йому покір.

Технолатрія

Перша заповідь закликає нас визнати, що Господь є Богом і ніхто інший. Вона закликає нас пов'язати нашу вічну долю з Ісусом Христом і базувати наші сподівання тільки на Ньому і ні на чому іншому. Це також заклик до нас дивитися на Бога як на Того, Хто забезпечує наші повсякденні потреби.

Занадто часто, коли мова йде про різні щоденні проблеми, багато з нас занурюються в те, що я називаю технолатрією або технопоклонством. Ми схильні розглядати технічні новації як бога і спасителя. Ми довіряємо медичним методам для лікування наших хвороб, сільськогосподарським методам для забезпечення їжею, психологічним методам для подолання комплексів, соціологічним методам для зміцнення наших родин та безпечних міст, методам бізнесу для забезпечення фінансової стабільності тощо. Якщо ви впали в технопоклонство, ви все ще можете ходити до церкви вранці в неділю (хоча навіть там богослужіння може формуватися методами зростання церкви). Ви все ще можете відвідувати церкву в неділю, але для задоволення вашої повсякденної потреби та досягнення практичних цілей, замість Бога ви будете сподіватися на технології, щоб отримати те, що вам потрібно. Це технолатрія.

Перша заповідь не ставить науку і техніку у протиставлення до себе як такі. Насправді справжня наука історично стала можливою лише тоді, коли люди переконані, що є лише

один Бог. Поки люди вірили в багатьох богів, справжня наука практично була неможливою. Стародавні міфи про створення світу навчали, що світ виник в результаті конфлікту між різними богами та богинями, а ідолопоклонники вірили, що різні події в природі та історії були викликані безліччю різних богів з різними цілями. Наука виникла серед тих, хто вірив, що за всім стоїть праця одного великого Розуму. Тільки з такою вірою могла існувати будь-яка концепція регулярних закономірностей у створенні. Тільки тоді з'явилася впевненість, що люди, як вершина творіння, зможуть виявити хоча б деякі із задумів Творця.

Таким чином, віра в єдиного Бога заклала основу для наукового дослідження та технологій, які породжували наукові відкриття. Проте сталося щось дивне. Деякі вчені взагалі перестали вірити в Бога і зробили науку своїм богом. Вони ігнорували Дизайнера і зробили дизайн своєю кінцевою реальністю. Тим часом все більше і більше простих людей, навіть якщо вони все ще вірили в існування Бога, перестали дивитися на Нього як на джерело всього доброго і почали сприймати технології як засіб задоволення своїх потреб. Технології більше не розглядались як один зі способів, яким Бог задовільняє наші потреби. Технології стали сприйматися як великий постачальник.

Коли ми впадаємо в технолатрію, радість, краса і мета починають зникати з нашого життя. Ми залишаємося з мертвим, сірим світом техніки заради самої техніки. Іноді ми почуваємо себе приниженими до рівня якоїсь частини машини. Технології погрожують перетворити наші міста на грибоподібні хмари, а нашу планету — на смітник.

Зростання духовності по типу Нью Ейдж, поклоніння природі та егоїзм, про які ми розмовляли раніше, значною мірою є реакцією на жадливу пустоту та безжиттєвість технолатрії. Машини, комп'ютери, смартфони та Інтернет можуть бути корисними, але вони не наповнюють порожнечу в наших душах. Коли людям стає нестерпною думка про життя у світі, позбавленому надприродного, вони закохуються практично в будь-якого релігійного гуру або ідею Нью Ейдж, яка обіцяє вдихнути в їхнє життя духовний зміст, святобличість і таємницю.

Але нерозумно переходити від технолатрії до будь-якої іншої форми ідолопоклонства, відкидаючи науку на користь забобонам, змінюючи віру в відсутність Бога на прийняття всіх ідолів, що існують під сонцем, переходячи від заперечення Творця до поклоніння творінню, від усвідомлення себе безглуздим гвинтиком в машині до поклоніння собі як богу. Щоб відновити наш розум і духовне здоров'я, нам треба прийняти правду, що є тільки один Бог - не нуль, не багато, а один. Ми маємо вірити в єдиного Бога, молитися Йому та дивитися на Нього як на Того Єдиного, Хто здатен задовільнити всі наші потреби, Який лічить всі волосини на нашій голові. Технології - це дарунок від Нього, а не заміна Йому. Техніка - це ще одне вираження Його Батьківської турботи, а не заміна Його турботи.

Люблячий Бог

Господь говорить: «Хай не буде інших богів крім Мене». Він бажає, щоб Його визнали єдиним Богом, Кому ми довіряємо нашу вічну долю, Кому ми віддаємо всі наші повсякденні потреби. І в усьому цьому Бог претендує на нашу найвищу любов, нашу найглибшу повагу, наше повне шанування та нашу повну покору.

Бог вимагає, щоб ми любили Його більше, ніж будь-що інше. Немає іншого Бога, і тому немає нікого іншого, хто заслуговує бути об'єктом нашої найвищої любові. Сутність істинної релігії, викладена в Старому Завіті та підкреслена Ісусом Христом в Новому Завіті, така: «Слухай,

Ізраїлю: Господь, Бог наш Господь один! І люби Господа, Бога твого, усім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією силою своєю!» (Повторення Закону 6:4-5).

Бог наполягає на тому, щоб бути нашою найсильнішою любов'ю. Господь – ревнивий Бог. Це не недолік Божого характеру, а одна з Його досконалостей. Якому чоловікові сподобається те, що його дружина може кохати інших чоловіків більше, ніж його? Лише чоловіку, який насправді не кохає свою дружину. Бог так сильно любить Свій народ, що не допустить, щоб ми любили когось або щось більше, ніж Його. Ісус Христос сказав: «Хто більш, як Мене, любить батька чи матір, той Мене недостойний. І хто більш, як Мене, любить сина чи дочку, той Мене недостойний» (Матвія 10:37). Ми додержуємось першої заповіді, коли любимо Бога понад усіх.

Поряд із цією любов'ю Бог закликає до благоговійного страху та пошани, які належать Йому як Богу, Творцю всього Всесвіту та Спасителю Свого народу. Він каже: «Я Господь, оце Ймення Моє, і іншому слави Своєї не дам, ні хвали Своєї божкам.» (Ісаїя 42:8). Ми додержуємось першої заповіді, коли схиляємося перед величчю Бога, коли тремтимо перед Його могутністю, коли прославляємо Його характер, коли дякуємо Йому за Його доброту.

Звертаючись до Бога-Отця у молитві, Ісус сказав: «Життя ж вічне це те, щоб пізнали Тебе, єдиного Бога правдивого, та Ісуса Христа, що послав Ти Його» (Івана 17:3). Перша заповідь розкриває наше ідолопоклонство та повертає нас до джерела вічного життя, до Одного, Хто може нас спасти. І як тільки ми дізнаємося про Його спасіння, перша заповідь закликає нас поставити цього великого Бога і Спасителя на перше місце у нашому житті.

Отже, що вимагає Господь у першій заповіді? Гейдельберзький катехізис дає таку відповідь: "Щоб я, не бажаючи піддавати небезпеці своє спасіння, уникав та віддалявся від всякого ідолопоклонства, чарівництва, суєтних обрядів, молитов святим та іншому створінню. Я щиро визнаю єдиного істинного Бога, довіряю Йому одному, чекаю від Нього найкращого смиренно і терпляче. Я люблю Його, боюсь Його та шаную Його всім серцем. Незалежно від обставин, я швидше відмовлюся від чого-небудь, ніж піду проти Його волі". (Гейдельберзький катехізис, Питання та Відповіді 94).